

EUROPEES PARLEMENT

2004

2009

Commissie cultuur en onderwijs

VOORLOPIGE VERSIE
2006/2087(INI)

26.6.2006

ONTWERPVERSLAG

over het Witboek inzake een Europees communicatiebeleid
(2006/2087(INI))

Commissie cultuur en onderwijs

Rapporteur: Luis Herrero-Tejedor

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT.....	3
TOELICHTING.....	8

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over het Witboek inzake een Europees communicatiebeleid (2006/2087(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie "Witboek inzake een Europees communicatiebeleid" (COM(2006)0035),
- gelet op deel II van het EG-Verdrag,
- gelet op artikel 195 van het EG-Verdrag,
- gelet op artikel 211 van het EG-Verdrag,
- gelet op artikel 308 van het EG-Verdrag,
- gelet op de artikelen 11, 41, 42 en 44 van het Handvest van de grondrechten,
- gezien Verordening (EG) nr. 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie,
- gezien de mededeling van de Commissie "Action Plan to improve communicating Europe by the Commission" (SEC(2005)0985),
- gezien de mededeling van de Commissie "Bijdrage van de Commissie aan de denkpauze en verder: Plan-D voor democratie, dialoog en debat" (COM(2005)0494),
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 13 maart 2002 over de mededeling van de Commissie betreffende een nieuw kader voor praktische samenwerking in verband met het voorlichtings- en communicatiebeleid van de Europese Unie¹,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 10 april 2003 over een voorlichtings- en communicatiestrategie voor de Europese Unie²,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 12 mei 2005 betreffende de tenuitvoerlegging van de voorlichtings- en communicatiestrategie van de Europese Unie³,
- gelet op artikel 45 van zijn Reglement,
- gezien het verslag van de Commissie cultuur en onderwijs en de adviezen van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en de Commissie constitutionele zaken (A6-0000/2006),

A. overwegende dat communicatie een belangrijk onderdeel van een participatiedemocratie is,

¹ PB C 47 E van 27.2.2003, blz. 406.

² PB C 64 E van 12.3.2004, blz. 591.

³ PB C 92 E van 20.4.2006, blz. 403.

Externe vertaling

- B. overwegende dat om deze reden de kracht van de democratische elementen in de EU gekoppeld is aan de communicatiestructuren op Europees niveau die de schakel tussen de instellingen en de burgers vormen,
- C. overwegende dat de ervaringen met de Europese verkiezingen en referenda hebben geleerd dat degenen die op de hoogte van en geïnteresseerd in Europese aangelegenheden waren, vaker deelnamen, terwijl degenen die informatie tekort kwamen vaker niet deelnamen,
- D. overwegende dat er op dit moment geen Europese publieke ruimte bestaat, maar wel zeer levendige nationale publieke ruimten; deze nationale publieke ruimten geven fundamentele verschillen te zien ten aanzien van de mate waarin Europese zaken worden bediscussieerd evenals de inhoud van de discussie,
- E. overwegende dat er een belangrijke verbetering tot stand zou komen wanneer Europese aangelegenheden een prominentere rol zouden vervullen in de nationale publieke ruimten,
- F. overwegende dat een eerste stap voor het creëren van een Europese publieke ruimte zou kunnen worden gevormd door het opheffen van het onderlinge isolement tussen de nationale publieke ruimten door middel van Europese communicatieve actie; overwegende dat dit nauw verband houdt met pan-Europese, althans transnationale mediastructuren,
- G. overwegende dat er duidelijke bewijzen bestaan dat de burgers te weinig informatie hebben over Europese aangelegenheden, zoals dit blijkt uit de uitslagen van diverse Eurobarometer-enquêtes,
- H. overwegende dat communicatie ook gekoppeld is aan transparantie, nationaliteit en gemeenschappelijke waarden,
- I. overwegende dat de Europese Raad van 15 en 16 juni 2006 de kwestie van constitutionele hervorming opnieuw op de agenda heeft gezet,

Communicatiebeleid en de Europese publieke ruimte

1. ziet de noodzaak van verbetering van de communicatie tussen de EU en haar burgers; is derhalve voorstander van het streven naar een totale herziening van de wijze waarop de communicatie met burgers nu georganiseerd is; onderstreept dat betere communicatie weliswaar geen compensatie kan zijn voor tekortschietend beleid, maar wel kan maken dat zinvol beleid beter wordt begrepen;
2. verzoekt de Commissie met klem de totstandbrenging te bevorderen van een Europese publieke ruimte, die voornamelijk wordt gestructureerd via nationale, plaatselijke en regionale media, maar zonder dat de grote rol van nationale kwaliteitskranten bij het inruimen van voldoende plaats voor Europese zaken uit het oog wordt verloren;
3. stelt vast dat een Europees communicatiebeleid niet moet streven naar het creëren van een communicatieruimte die met de nationale publieke ruimten wedijvert, maar veeleer naar het op één lijn brengen van het nationale debat met het debat op EU-niveau;
4. verzoekt de Commissie met klem om bij het inrichten van het communicatiebeleid rekening te houden met de concrete voorstellen als genoemd in de resolutie van het Parlement van 12 mei 2005 over de voorlichtings- en communicatiestrategie van de EU;

Vaststellen van gemeenschappelijke beginselen

5. is voorstander van het idee van het opzetten van een tweerichtingscommunicatie tussen de burgers en een EU die in staat en bereid is beter te luisteren naar wat de burgers over Europa te zeggen hebben; wijst er echter op dat het idee dat de burgers zelf de participatie en dialoog zouden moeten aansturen niet redelijk lijkt te zijn, omdat niet de burgers op zoek moeten naar de informatie, maar de informatie naar de burger moet komen;
6. acht het niet passend het Europees Parlement te onderwerpen aan een gedragscode die voorschrijft hoe het met de Europese burgers moet communiceren;
7. verzoekt de Commissie met klem de mogelijkheden te bezien voor de invoering van een echt communautair programma voor voorlichting en communicatie over Europa op basis van artikel 308 van het EG-Verdrag, dat de bestaande interinstitutionele partnerschapsmechanismen op dit gebied zou kunnen verbeteren; is van mening dat het Parlement volledig moet worden betrokken bij de vaststelling en afbakening van de precieze inhoud en reikwijdte van een dergelijk programma, wanneer de Commissie inderdaad een voorstel daartoe zou doen;
8. is van mening dat nadrukkelijk moet worden verwezen naar de in het Handvest van de grondrechten verankerde beginselen en waarden om de reikwijdte van een Europees communicatiebeleid af te bakenen;

De rol van de burgers versterken

9. is ingenomen met de door de Commissie geuite wens om Europa op alle niveaus uit te dragen, dat wil zeggen om Europese aangelegenheden op nationaal, regionaal en plaatselijke niveau te communiceren teneinde de boodschap te decentraliseren; is ingenomen met het actieplan van de Commissie en verwacht een snelle tenuitvoerlegging daarvan;
10. ziet regio's en steden als de meest geschikte platforms voor het propageren van de Europese idee bij de burger en pleit ervoor het Comité van de Regio's te betrekken bij de tenuitvoerlegging van toekomstig communicatiebeleid;
11. is voorstander van het idee om de debatten over Europese zaken in de nationale parlementen te versterken;
12. onderstreept het belang van burgereducatie over de Europese integratie; is van mening dat een zekere mate van inzicht in Europa een noodzakelijke voorwaarde vormt voor een geslaagde wederzijdse communicatie met de EU;
13. betreurt dat de financiering voor sectorale programma's met een groot multipliereffect, zoals Leonardo da Vinci, Socrates en Erasmus, wordt gekort, omdat deze programma's de Europese dimensie beklemtonen en de vorming van transnationale netwerken bevorderen;
14. is van mening dat het om de burger te kunnen bereiken belangrijk is dat er beter wordt gecommuniceerd en dat de relevantie van de besluiten van de EU voor het dagelijks leven duidelijk wordt gemaakt;

Werken met de media en nieuwe technologieën

15. benadrukt het belang van de media als intermediairs, opiniemakers en overbrengers van boodschappen naar de burger in de Europese publieke ruimte die de Commissie beoogt te ontwikkelen;
16. verzoekt de Commissie zo nauwkeurig mogelijk te definiëren welke rol zij aan de media zou willen toekennen en benadrukt de noodzaak om een formule te vinden waarmee de nationale, regionale en plaatselijke media nauwer bij het communicatiebeleid worden betrokken;
17. is ingenomen met de intrekking van het voorstel voor de oprichting van een Europees nieuwsagentschap;
18. beveelt aan dat de Commissie zuivere en beknopte formuleringen bezigt in haar communicatie met de burgers en de media; is van mening dat het gebruik van EU-jargon de kloof tussen de EU-instellingen en de burgers vergroot in plaats van deze te dichten;
19. beveelt aan geregelde meningsuitwisselingen over Europese communicatie te organiseren tussen de Europese instellingen en de media;
20. is van mening dat de taak van de Commissie van het geven van objectieve, betrouwbare en onpartijdige informatie over het Europese beleid een grondslag vormt voor een goed geïnformeerd debat;
21. is verheugd dat het witboek ten aanzien van de nieuwe technologieën in overeenstemming is met het laatste verslag van het Europees Parlement over de voorlichtings- en communicatiestrategie van de EU;

Kennis van de Europese publieke opinie

22. verzoekt de Commissie het Parlement te informeren over de evaluatie van de door haar verrichte raadpleging;
23. acht de oprichting van een Centrum voor de studie van de Europese publieke opinie op korte termijn van twijfelachtige verdienste en is van mening dat beter kan worden gezorgd voor meer coördinatie van het gebruik van de reeds beschikbare gegevens en hulpmiddelen voordat een dergelijke stap wordt gezet;

Samenwerking

24. verzoekt de Commissie concrete voorstellen uit te werken voor de tenuitvoerlegging van het communicatiebeleid en de juridische en financiële gevolgen daarvan;
25. is van mening dat het werk van de Interinstitutionele Groep voor Voorlichting moet worden onderzocht om te bezien of er verbeteringen mogelijk zijn; is van mening dat deze groep primair een politiek karakter en een waarborgfunctie moet hebben en dat het aantal leden moet worden teruggebracht zodat de groep haar werk effectiever kan doen;
26. benadrukt de noodzaak voor een nauwere betrokkenheid van pan-Europese politieke partijen in de dialoog over EU-aangelegenheden met hun achterban;
27. is voorstander van de versterking van de rol van de Ombudsman om de transparantie van de EU geloofwaardiger te maken;

28. beveelt aan gebruik te maken van bestaande financieringsprogramma's zoals Levenslang leren, Jongeren, Burgers voor Europa, Media en Cultuur om de communicatie over de Europese integratie te verbeteren, mits de doelstellingen van de afzonderlijke programma's daarbij volledig worden gerespecteerd;
29. benadrukt dat voor een geslaagde communicatie de actieve steun van de lidstaten onmisbaar is en nodigt daarom de lidstaten uit te zoeken naar manieren om aan de gezamenlijke communicatieve inspanningen van de EU bij te dragen;
30. verzoekt zijn voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

In februari 2006 publiceerde de Commissie een witboek over het Europese communicatiebeleid. Deze tekst was bedoeld om de gevolgen van de afwijzing van het Constitutioneel verdrag in de Franse en Nederlandse referenda tegen te gaan en een halt toe te roepen aan de toenemende eurosceptis in het algemeen.

In het witboek geeft de Commissie in grote lijnen de richting aan voor een nieuw Europees communicatiebeleid, gericht op het dichten van de kloof tussen de Unie en haar burgers. In het onderhavige verslag geeft de rapporteur zijn commentaar op de voorstellen in het witboek van de Commissie.

1. Vaststellen van gemeenschappelijke beginselen

De Commissie heeft voorgesteld een gedragscode voor communicatie vast te stellen, dat wil zeggen gemeenschappelijke regels op te stellen voor de Europese instellingen, nationale instellingen enzovoorts, als een fundering waarop het communicatiebeleid kan worden gebouwd. De rapporteur is van mening dat dit idee niet alleen fundamenteel onjuist is, maar bovendien onwenselijk in de zin dat het een armoedig surrogaat voor een waarachtige rechtsgrondslag zou zijn. De realiteit is dat de Europese instellingen niet beschikken over een rechtsgrondslag voor communautaire mededelingen die specifiek betrekking hebben op voorlichting en communicatie. Als gevolg hiervan stelt de Commissie zich al te vaak bloot aan het verwijt dat zij zich bemoeit met zaken die buiten haar bevoegdheid vallen of zelfs van het maken van propaganda. De beste manier om deze valkuil te vermijden is echter niet om een communicatiebeleid te baseren op een gedragscode, maar om te streven naar een unaniem besluit van de lidstaten in de Europese Raad, dat op grond van artikel 308 een rechtsgrondslag in de ware zin des woords zou verschaffen.

Bovendien zou het vastleggen van door de EU-instellingen na te leven gedragsregels nadelige gevolgen kunnen hebben en de ruimte voor een onafhankelijke eigen mening kunnen inperken. De rapporteur vindt derhalve niet dat het Europees Parlement zou moeten worden onderworpen aan een gedragscode die voorschrijft hoe het met de Europese burgers moet communiceren.

2. Inspraak voor de burger

Aangezien er geen Europese publieke ruimte bestaat, moeten de instellingen instrumenten inzetten die bevorderen dat zo veel mogelijk Europese burgers toegang tot informatie krijgen. Wanneer de Unie wil dat er naar haar geluisterd wordt, moet zij de Europese aangelegenheden naar het nationale, regionale en plaatselijke niveau brengen. Het is echter niet zinvol om de burgers zelf als hoofdrolspelers van de participatie en de dialoog te zien. Het heeft weinig zin om nauwlettend te luisteren naar wat de burgers te zeggen hebben, wanneer zij slecht op de hoogte zijn. Voordat hun inbreng nut kan hebben, moeten de Europese instellingen manieren vinden om alle informatie aan te reiken die de burgers nodig hebben om te worden betrokken en zich betrokken te voelen bij het Europese project. Er moet eerst informatie zijn voordat er sprake kan zijn van meningen, althans van zinvolle meningen. Daarom moet het voorlichtings- en communicatiebeleid van de EU worden beheerst door het algemene beginsel dat niet de burgers op zoek moeten naar de informatie, maar dat de informatie naar de burgers toe moet komen.

3. Werken met de media en nieuwe technologieën

Het Witboek legt te sterk de nadruk op het idee dat dialoog en communicatie met de burgers

gecoördineerd kunnen worden door middel van initiatieven van de instellingen. Hierdoor wordt meer aangeknoopt bij nieuwe technologieën dan bij de traditionele massamedia. Bij tijd en wijle lijkt het effect van de massamedia op de maatschappij te worden onderschat.

De rapporteur is van oordeel dat er een lijst van prioritaire maatregelen moet worden opgesteld, bijvoorbeeld gericht op betere werkomstandigheden voor journalisten in de Europese instellingen, opleiding voor informatieprofessionals, betere rechtstreekse communicatiemethoden, enz.

4. Kennis van de Europese publieke opinie

De Commissie stelt voor een netwerk van nationale deskundigen op het gebied van het opinieonderzoek op te zetten om bij te dragen aan de uitwisseling van goede praktijken en de synergie. De rapporteur is echter van mening dat beter gestreefd kan worden naar een grotere coördinatie van de reeds bestaande hulpmiddelen om maximaal profijt hiervan te trekken. Informatie en goede praktijken kunnen goed worden uitgewisseld zonder dat daarvoor een nieuw centrum voor de studie van de Europese publieke opinie behoeft te worden opgericht. Sterker nog, het opzetten van een dergelijk centrum zou op korte termijn van twijfelachtig nut zijn, omdat er allereerst behoefte is aan een betere benutting van de reeds verzamelde gegevens alvorens een dergelijk initiatief wordt genomen.

5. Samenwerking

Het is van vitaal belang dat de lidstaten bij het voorlichtings- en communicatiebeleid van de EU worden betrokken, omdat het zonder hen vrijwel onmogelijk is welke boodschap dan ook over te brengen. Er moet meer aandacht zijn voor de inhoud van de boodschap, zodat deze ook aankomt bij de burgers door aan te sluiten wat bij hen leeft. Wij moeten met succes kunnen uitleggen wat Europa voor elke burger kan doen. Wij moeten een manier vinden om een krachtiger stempel te zetten op het voorlichtings- en communicatiebeleid op regionaal en plaatselijk niveau. Stakeholders zoals politieke partijen moeten de burgers kunnen mobiliseren voor de Europese politiek en vervullen daarmee een cruciale rol.

De rapporteur is van mening dat het Parlement, de Commissie en de Raad hun driehoeksdialoog moeten intensiveren en daartoe hun activiteiten nauwer moeten coördineren.

Het enige forum waarover de voorlichtings- en communicatiediensten van de Commissie respectievelijk het Parlement beschikken om hun ideeën onderling te delen is de Interinstitutionele Groep voor Voorlichting. De voornaamste taak van die groep is het bepalen van de prioriteiten voor het PRINCE-programma. Alle initiatieven die niet onder dat programma vallen, worden gezien als specifieke maatregelen en behandeld op initiatief van de Commissie of het Parlement, naar gelang van het geval. De rapporteur is van mening dat het PRINCE-programma meer prioriteitsgebieden moet bevatten en dat elk van de instellingen alleen indien en voorzover noodzakelijk specifieke maatregelen moet nemen. De interinstitutionele groep moet bovendien een primair politiek karakter krijgen, en het aantal leden moet worden teruggebracht zodat de groep haar werk efficiënter kan doen.